

Hybride

Een prachtig woord... Naast bastaard en kruisingsproduct betekent het ook: iets dat uit heterogene elementen bestaat. Dus elementen, die onderling naar hun aard anders zijn. Vanwaar deze schriftgeleerdheid? Dat heeft te maken met het rapport van de werkgroep MDW (Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit) voor de corporatiesector. Natuurlijk, deze werkgroep heeft met bewonderenswaardig enthousiasme en inventiviteit allerlei geïnventariseerd en met meer of minder succes getoetst. Maar het meest interessante aan dit rapport is de poging, die is ondernomen om een meer fundamentele analyse te maken van deze non-profit sector. Hoewel hierna nog enkele niet onbetekenende kanttekeningen kunnen worden geplaatst, is het pogen alleen al prijzenswaardig.

Zoals u al vermoedde, blijkt de woningcorporatie à la néerlandaise een hybride karakter te hebben. In de woorden van de werkgroep: er zijn activiteiten die moeten en activiteiten die mogen, als er maar sprake is van het uitvoeren van de volkshuisvestelijke taak. Vanuit een standpunt van concurrentie is vooral het mogen interessant. Daar kiest men voor de brede interpretatie van het 'binnengebied' (het moeten), want dat geeft flexibiliteit in de praktijk. In het 'buitengebied', waar het mogen aan de orde is, mag dat alleen onder voorwaarden. Opvallend is ook dat er een verstandige evenwichtigheid is bij het presenteren van voor- en nadelen van de zes verschillende varianten, waaronder drie met een hybride karakter. De conclusie dat Nederland een hybride non-profitsector moet handhaven, vind ik in de roos. Onbedoeld wellicht, maar zeer terecht geldt deze aanbeveling niet alleen voor de corporatiesector, maar ook voor de andere instellingen met een non profit karakter: in de zorg, het onderwijs en kunst en cultuur.

Dan toch de kritiek. Bij alle fundamentaliteit van de analyse wordt de hele redenering uitgegaan van een fictief initiërend centraal beleid als enig alternatief voor commercieel ondernemerschap van marktpartijen. Daarmee wordt en passant en veel te gemakkelijk voorbij gegaan aan wat de oprichters van de non profit instelling heeft bewogen, cq. de instelling zelf beweegt. Ik bedoel daarmee zowel de motivatie als het feit dat daarmee ook daadwerkelijk iets in beweging gezet wordt. Het initiatief. De werkgroep (en die is daarmee bepaald niet de enige) gaat er impliciet van uit dat het Hoge Centrale Gezag dit allemaal heeft bedacht en tot stand heeft gebracht. Niets is minder waar. De non profit sector heeft enerzijds haar wortels in de zuilen van weleer: de Charitas, het Nut van 't Algemeen, de burgerzin en anderzijds gemeentelijke wortels. De ouderen onder u hebben ze nog gekend: het gemeentelijke woningbedrijf, ziekenhuis of universiteit. Bij uitstek lokale initiatieven voor het oplossen van lokale problemen. En daar gaat het toch eigenlijk allemaal om. Zo goedkoop mogelijk oplossen van lokale problemen voor lokale burgers. Daarbij is het opgeven van winst niet alleen een vanzelfsprekend moreel punt, maar meestal ook een noodzakelijke factor voor de haalbaarheid. Non profit betekent eigenlijk geen vergoeding voor kapitaalverschaffers, die hun kapitaal op het spel zetten ingeval van verliezen in de exploitatie. Die kapitaalverschaffers worden bewust vermeden, waardoor het dus allemaal goedkoper wordt. Non profit betekent een ander doel van de instelling. Dan moeten er natuurlijk wel enkele mechanismen zijn, die het leveren aan een non profit instelling (met weinig eigen vermogen) geen russische roulette maken voor personeel en leveranciers. (Centraal Fonds, WSW, garanties etc.) Onverminderd de verantwoordelijkheid van de leiding voor een zorgvuldig beleid, gericht op efficiency en continuïteit, hebben die mechanismen niets te maken met concurrentievoordelen. Dat is een modieuze drogreden.

Het lijkt me dan ook absurd om lastenverzwaringen op te leggen aan non profits bij het uitvoeren van hun missie alleen om anderen (private marktpartijen) een door hen gewenst (hoog) rendement op hun eigen vermogen toe te spelen.. Daardoor dreigt steeds het gevaar dat het kind (een goed functionerende non-profit) met het badwater (toegang voor de marktsector) te worden weggegooid.

Het ondernemerschap is prima als een motivator voor initiatief, maar gelukkig kent Nederland ook nog andere motivaties. Laten we zorgen dat we ook op dat punt vooral hybride blijven.